

«ԱՐՄԱՎԻՐ» ԿԻՎ

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման **Դպրոցականների ֆիզիկական**

դաստիարակության սպորտայնացում

Հետազոտող ուսուցիչ **Բաղայան Սուրեն**

անուն, ազգանուն

.....
դպրոց

Մենթոր ուսուցիչ **Գամազյան Սարենիկ**

անուն, ազգանուն

Ներածություն

Ֆիզիկական կուլտուրան կրթական հաստատություններում ներկայացված է որպես կրթական ոլորտ, որպես ուսումնական առարկա և ուշակերտների անձի ձևավորման կարևորագույն հիմնական բաղադրիչ, որը արտագույցված է Հայաստանի Հանրապետության կրթության մասին օրենքում: Այն նպատակ ունի ապահովել կենսակյանորին կարևոր շարժողական հմտությունների և ունակությունների անհրաժեշտ մակարդակի զարգացումը, ինչպես նաև տալիս է տեսական գիտելիքներ: Կինելով կրթության բաղադրիչի պարտադիր մաս՝ ֆիզկուլտուրան նպաստում է աշակերտների հոգու և մարմնի ներդաշնակությանը, նրանց մոտ ձևավորում է այնպիսի համամարդկային ամփոօներ, ինչպիսիք են՝ առողջությունը, ֆիզիկական և հոգեբանական բարեկեցությունը: Բազմաստիճան կրթական համակարգում ֆիզկուլտուրայի բովանդակությունը որոշվում է պետական կրթական չափորոշիչներով, ուսումնական պլանով և օրինակելի ուսումնական ծրագրերով: Այս ամենը ապահովում է աշակերտների ֆիզիկական դաստիարակության անընդհատությունը, տարբեր տարրի և սեռի դպրոցականների շարժողական և տեխնիկական պատրաստվածության հանդեպ նրա բովանդակության և պահանջների հաջորդականությունը:

Այսօր կարելի է նշել, որ հանրակրթական դպրոցում երեխաների և դեռահասների ֆիզիկական՝ դաստիարակության վիճակն անհանգստացնող է՝ պայմանավորված առաջադրված խնդիրների՝ առողջ ապրելակերպի կազմակերպման, շարժողական և սպորտային ներուժի կատարելագործման, սոցիալալան և հոգևոր ակտիվության ձևավորման ճանր սրբունավետությամբ: Բացի դրանից՝ վերջին տասնամյակում տարբեր երկրների մասնագետներն ընդգծում են սովորողների առողջական վիճակի, ֆիզիկական զարգացման և շարժողական պատրաստվածության վատթարացում: Վիճակն ավելի լավ չէ նաև մեր երկրում, գեոառուանեռի 50 տոտոսի մոտ նկատվում են քրոնիկ զլխացավեր, հոգևածություն, նյարդայնություն, 30 տոկոսի մոտ առկա են զաստրոնեոտերոլոգրական, նյարդաբանական շեղումներ, ոսկրամկանային համակարգիխանգարումներ: Բնական է, որ այս ամենը

առնչվում է նկրտագիտին, սննդին, սոցիալական միջավայրի ընդհանուր վիճակին, ֆիզիկական դաստիարակության դերի նվազեցմանը, ֆիզիկական կուլտուրայի դասերի ոչ բավարար արդյունավետությանը, ինչպես նաև սրայնաևավորված է այլ գործոններով:

Ստեղծված իրավիճակը թելադրում է դպրոցական ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում նոր և ժամանակակից տեխնոլոգիաների և մեթոդական մոտեցումների ներդրում, որոնք կարող են նպաստել տարբեր սեռի և տարիքի դպրոցականներու ֆիզկուլտուրային կրթության մոդեռնիզացմանը: Ամանատիպ փորձեր կատարվել են մի շարք երկրներում՝ Ռուսիայում, Լեհաստանում, Գերմանիայում, Ռուսաստանում, Հայաստանում: Ինովացիոն ուղղություններից մեկն էլ, այսպես կոչված, ֆիզիկական դաստիարակության «սպորտայնացումը» կամ սպորտային կողմնորոշմամբ ֆիզիկական դաստիարակությունն է: Վաղուց հայտնի է, որ սպորտային կուլտուրայի արժեքներ ստեղծող սպորտը միշտ եղել է հասարակական հզոր ֆենոմեն և սոցիալականացման հաջող և արդյունավետ միջոց: Դրա մասին է փաստում մի շարք բարձրակարգ հայ մարզիկների կյանքի ուղին՝ Ա. Ազարյան, Է. Տուֆալյան, Ա. Ալեքսանյան, Հ. Մխիթարյան և ուրիշներ:

Գիտամեթոդական գրականության վերլուծությունը վկայում է այն մասին, որ սպորտայնացման գնդափարներն ու սկզբունքները սկսել են կյանքի կոչվել ֆիզիկական դաստիարակության դպրոցական ծրագրերում դեռևս 1930-ական թվականներրը: Առաջարկվել են ակրոբատիկայի տարրեր, ցատկեր, վարժություններ զուգափայտելի վրա, սովորողներին ծանոթացրել են վազքի, ցատկերի, նետումների մարզման մեթոդիկային: Ավելի ուշ ծրագրում ներառվել են նոր մարզաձևեր՝ գեղարվեստական մարմնամարզություն, մենապայքարային ձևեր, սպորտային պարեր: 1980-ական թվականների սկզբում արդեն ֆիզիկական կուլտուրայի դասերի սպորտայնացման փորձեր են արվել, որոնց հեղինակներն են եղել մեթոդային մասնագետները: Անցան հարյուրամյակի 80-ականների վերջից դպրոցական ֆիզիկական դաստիարակության արդյունավետության բարձրացման նպատակով սկսեցին հարմարեցվել սպորտային բարձր տեխնոլոգիաներ, որոնք հաստատում էին սպորտի կիրառումը հանրակրթական դպրոցի

ուշակերտների դաստիարակության և սոցիալականացման նպատակով: Առաջարկվում էր սպորտային կուլտուրայի տարրերն օգտագործել ֆիզիկական կուլտուրայում: Գիտական շրջանառության մեջ մտավ նոր հասկացություն՝ «սպորտային դաստիարակություն»: Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագրերում ևս լայնորեն ներդրված են սպորտային մարզման գաղափարներն ու սկզբունքները: Հարցը նրանում չէ, որ ֆիզիկական կուլտուրայի դասը օրվա երկրորդ կեսին փոխարինվի մարզումային պարապմունքներով, այլ նրանում, որ «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկան դառնա իսկական կրթական առարկա: Հենց դասերը պետք է ամրապնդվեն դպրոցական դասացուցակից դուրս կազմակերպվող մարզումային և առողջարարական-ռեկրեատիվ ուղղվածությամբ գործնական պարապմունքներով: Ուտրած մարզածնից արտադասարանական պարապմունքները բավական լայն կիրառություն ունեն Չինաստանում, Չեխիայում, Իտալիայում, Ֆիլիպինայում, Մեծ Բրիտանիայում: Եվրոպայի մի շարք երկրներում անցկացված սոցիոլոգիական հետազոտությունները ցույց տվեցին, որ դպրոցականների ավելի քան 60 տոկոսը արտահայտվել է առտադասարանական սպորտային պարապմունքների դեմ, դիտարկում է սպորտային պարապմունքների դրական ներգործությունը օրգանիզմի, շարժումների կուլտուրայի ձևավորման, կենսագործունեության բարելավման վրա: Այդուհանդերձ, տղաները նախապատվությունը տալիս են մարզախաղերին, իսկ աղջիկները՝ մարմնամարզությանը:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա այս աշխատանքը նախկինում շատ լավ դրված է եղել: Այսօր, ցավոք, արտադասարանական սեկցիոն պարապմունքներին դեռևս լուրջ ուշադրություն չի դարձվում: Դպրոցականների մոտ փոքր է հետաքրքրությունը պարապելու դպրոցական սպորտային սեկցիայում բնորոշ որևէ մարզածն, քանի որ դրանց փոխարեն հաճախ աշխատում են վճարովի խմբակները (արևելյան, մենապայքարային, կարատեի տարրեր տիպի ձևեր), և ոչ բոլոր ծնողներին են հասանելի վճարովի պարապմունքները:

Աշխատանքի նպատակը: Ուսումնասիրել դպրոցականների ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացման հիմնական ուղղությունները:

Աշխատանքի խնդիրները: Նպատակի իրականացման համար աշխատանքի առջև դրվել են հետևյալ խնդիրները.

1. Ուսումնական հաստատություններում ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացման վերաբերյալ գրականության ուսումնասիրում և վերլուծություն:

2. Վեր հանել դպրոցականների ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացման ձևերը և կազմակերպչական մեթոդական իրականացման սկզբունքները:

Ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացում

Աճող սերունդի ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացի հետագա կատարելագործման համար նոր մեթոդների, միջոցների, մանկավարժական և ստեղծագործական մոտեցումների պահանջից ելնելով՝ դպրոցական ֆիզիկական դաստիարակության ուսումնադաստիարակական գործընթացը պետք է ուղղորդել նորարարական բարեփոխումների, որոնք կապանում են ֆիզիկական կուլտուրայի ուսումնական ծագրերի բովանդակության հանդեպ սպորտային մոտեցման մեջ, իսկ դպրոցական ֆիզիկական դաստիարակությունում առանձնացնել սպորտային ուղղվածությամբ պատրաստություն նասկացությունը կամ այսպես կոչված «սպորտայնացումը»: Քննարկելով դպրոցական տարիքի երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության մեջ նորարարական ուղղությունների խնդիրը, կարելի է նշել, որ նման խնդիր կա, բայց դեռևս ամբողջապես չի լուծում սպորտային դաստիարակության խնդիրները: Ֆիզիկական դաստիարակության համակարգը, իր ձևերի քառասային ողջ բազմազանությամբ, չկարողացավ երեխաների և երիտասարդների հիմնական գանգվածին գրավել դեպի գանազան մարզաձևերով զբաղվելուն:

Սպորտը, որը համարվում է սպորտային արժեքներ ստեղծողը, միշտ էլ եղել է հզոր սոցիալական ֆենոմեն և հաջող համաձայնեցման միջոց: Մեծ մարզիկները անցնելով «սպորտի դպրոցը», մեր հասարակության իսկական քաղաքացիներ են դարձել: Մարդիկ, որոնք անցել են սպորտի դպրոցը, համոզված են, որ այն իրենց օգնել է հավաստ դաստիարակելու, սեփական ուժերը և հնարավորությունները նվառումամբ: Սպորտը սովորեցնում է զոհողությունների գնալ դրված նպատակին հասնելու համար: Մարզադաշտում, մարզասրահում, լողավազանում յուրացված դասերը հետագայում պատանի մարզիկներին, որպես կանոն, կյանքում էլ են օգնում: Հանրակրթական դպրոցներում խորացված ուսուցմամբ այլ առարկաների շարքում պետք է դասել նաև ֆիզիկական դաստիարակությունը՝ մանավորապես սպորտային կուլտուրան: Տարբեր մարզաձևերից ձևավորել մասնագիտացված դասարաններ՝ խորացված ուսումնամարզական գործընթացով: Այս սպորտային դասարանների

զխավոր նպատակը պետք է լինի օլիգարխական մարզաձևերից բարձրակարգ մարզիկներ պատրաստելը: Մասնագիտացված դասարանները համայնքի սպորտային առումով առավել հեռանկարային աշակերտներով՝ հաշվի առնելով դպրոցականների ցանկություններն ու հետաքրքրությունները: Դպրոցական ֆիզիկական դաստիարակության արդյունավետության բարձրացման նպատակով բարձր սպորտային տեխնոլոգիաների ներդնելը, ապացուցում է հանրակրթական դպրոցներում աշակերտների սոցիալիզացման և դաստիարակման նպատակով սպորտի կիրառման հնարավորությունը:

Խոսելով սպորտայինացման մասին՝ անհրաժեշտ է նշել, որ եվրոպայի և Ամերիկայի մի շարք երկրներում չկա դպրոցական ֆիզկուլտուրա հասկացությունը: Գոյություն ունի դպրոցական սպորտ՝ դասաժամային կամ արտադասաժամային, քանի որ այնտեղ վաղուց են հասկացել, որ պետք է գնալ երեխային պարապմունքների ընտրության հնարավորություն ստեղծելու ճանապարհով: Այդ պատճառով ֆիզիկական դաստիարակության համակարգը պետք է ուղղորդել դեպի սպորտը, այսպես կոչված «սպորտայինացումը»: Միջին դպրոցից սկսած աշակերտները կարող են առանձին մարզաձևեր ընտրել: Այդ պարապմունքները, որտես կանոն ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչների փոխարեն պետք է ունեցվեցնեն մարզիչները: Ընկանաբար, երեխան մոտեցումը դպրոցականներին սպորտային կրթություն է ապահովում: Կրթության նորարարական ձևը, որը կարելի է հրականագնել սպորտի օգնությամբ, մրցումների, մարզումային բեռնվածության չափավորման և ընտրված մարզաձևից մրցումներին դպրոցականների պարտադիր մասնակցությամբ: Այսօր սպորտային դաստիարակությունը ստեղծագործ որոնողական գործունեության հատուկ ձև է: Հետևաբար, սպորտային պատրաստվածության արժեքային ներուժը շատ յուրահատուկ է և ունի իր ապացույցները: 1-ին՝ սպորտն ու մարզումը մարդու ֆիզիկական ներուժի բարձրացման հիմնական միջոցն են համարվում, 2-րդ՝ անհրաժեշտ է համակարգված մարզումներ և մասնակցություն մրցումներին: Այս մոտեցմամբ կարելի է առավել լիարժեք և արդյունավետ օգտագործել ֆիզկուլտուրային-սպորտային գործունեության հսկայական ներուժը: Հարցը այն է, թե որտե համար ի՞նչ ստույգ ձևեր և տեխնոլոգիաներ պետք է ընտրել: Ավելին,

ակնհայտ է շարժողական ակտիվության որոշիչ նշանակությունը, առողջության ամրապնդման և անձի բազմաչողմանի զարգացման մեջ: Այս կապակցությամբ հանրակրթական հաստատություններում պետք է գերակշռեն այն միջոցները, որոնք բարձրագույն են շարժողական ակտիվությունը, զարգացնում են ֆիզկուլտուրայով և սպորտով զբաղվելու հետաքրքրությունը: Խոսելով ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացման մասին՝ մյուս կողմից անհրաժեշտ է ճշտել նրա տեղը հանրակրթության ուսումնական գործընթացում: Այստեղ հայտնի է, որ ֆիզիկական դաստիարակությունը միավորում է դասարանային և արտադասարանային պարապմունքների ձևերը, ինչը առավել բարենպաստ պայմաններ է ստեղծում դպրոցականների հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների բազմաօրոման և զարգացման, նրանց ինքնահաստատման համար: Հայտնի է, որ մանկավարժական խնդիրները առավել հաջող են լուծվում, երբ դասերի ժամանակ անցկացվող ուսումնասողաստիարակչական աշխատանքները զուգակցվում են արտաուսումնական պարապմունքների ժամանակ աշակերտների վրա նպատակաուղղված ներգործությամբ: Ինչը հավասարաչափ վերաբերում է նաև սպորտային դաստիարակությանը: Ըստ վերլուծությունների, երեխաների համար դպրոցի դասերից առավել զբաղիչ են արտադասարանային և արտադպրոցական պարապմունքները, ինչպես նաև սպորտային մրցումները: Պետք է առանձնացնել մի քանի տեսակներ, արտադասարանային, արտադպրոցական, մարզական ակումբներ, մանկապատանեկան սպորտ : Առաջնային նշանակություն է տրվում դպրոցականների մասնակցությանը տարբեր մակարդակի մրցումներին: Ընտրված մարզաձևերից արտադասարանային պարապմունքները այսօր բայնորեն կարելի է կիրառել, ներառելով իրենց մեջ բազմաթիվ մարզաձևերի հիմքով սպորտային և առողջարարական նոր ծրագրեր և տեխնոլոգիաներ: ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացի սպորտայնացման արդյունավետությունը համոզիչ կերպով ապացուցված է մեր կողմից անցկացված ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչ-մասնագետների և տարբեր հասակի դպրոցականների սոցիոլոգիական հարցման արդյունքներով: Այսպես, օրինակ, 5-7-րդ դասարանների աշակերտների ու ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչների

համար դպրոցում բակետրոյ մարզածևդ առաջևային է (համապատասխանաբար՝ 64 և 54%): Պատասխանող-փորձագետների երկու խումբն էլ ցանկություն է ունենել հենց այս մարզածևդ անցկացնել արտադասարանային լրացուցիչ պարապմունքներ՝ շեշտը դնելով սպորտային պատրաստության ուժեղացման վրա: Երկրորդ դիմացը գրադեցնում է վոլեյբոլը, որտեղ այս տոկոսները մասնագետների համար կազմում են 56%, իսկ սովորողների համար՝ միջինում 38%: Համեմատաբար ցածր հետաքրքրվածությունը բնորոշ է բռնցքամարտի, մարմնամարզության, ըմբշամարտի, լողի և աթլետիկայի համար: Այս սովյալները համոզիչ վկայում են այն մասին, որ հանրակրթական դպրոցում ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացի սպորտայնացման հիմքում պետք է լինի սպորտային գործունեության այնպիսի ձևեր, ինչպիսիք են մարզախաղերը: Որոնք կարևոր նշանակություն ունեն հիմնական շարժողական կարողությունների դաստիարակման, տարածության զգացողության ու աչքաչափի զարգացման, առողջության ամրապնդման, շարժողական ընդունակությունների կատարելագործման գործում:

Ընտրած մարզածևի հիմքով ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացի սպորտայնացում /նախադրյալները/

Գոյություն ունեցող գիտամեթոդական գրականության, առաջատար մասնագետների աշխատանքային փորձը ցույց է տալիս, որ այսօր հակասություն և անհամապատասխանելիություն է դրսևորում կրթության և դաստիարակության կազմակերպման դասարանային ձևը ֆիզիկական դաստիարակության ոլորտում՝ դրա որակի նկատմամբ պահանջներով: Դա դրսևորվում է նրանում, որ սովորողները մեծ մասամբ սահմանափակվում են ֆիզիկական կուլտուրայի «զանգեյզ զանգ» դաստեով, սովորում են մեկ միասնական ծրագրով, հանձնում են միջինացված նորմատիվներ: Կասկած չի հարուցում այն փաստը, որ դպրոցում ֆիզիկական դաստիարակությունը միայն մասամբ է լուծում ժամանակակից կրթության արդիական խնդիրները: Կրթական ծրագրի շարադրման տարածված ձևի և միջին ու ավագ տարիքի սովորողների կարգավիճակի միջև հակասությունը արգելք է սովորողներին նախաձեռնությանը և հանգեցնում է ֆիզիկական կուլտուրայի դասի

նկատմամբ բազասական վերաբերմունքին: Ուստի խաղային մարզածների /բուսկետբոլ, վոլեյբոլ, համրբոլ, սեղանի թենիս, ֆուտբոլ/ օրինակով հարեավոր է օգտագործել հանրակրթական դպրոցում ֆիզիկական դաստիարակության կազմակերպման ավելի նորարարական ու արդյունավետ եղանակներ և մեթոդներ:

Կասկած չի հարուցում այն փաստը, որ ֆիզիկական դաստիարակության ավանդական կազմակերպումը թույլ չի տալիս անհատականացնել սովորողի նկատմամբ մանկավարժական ազդեցության գործընթացը, կողմնորոշված չէ երեխայի կողմից ֆիզիկական ակտիվության տեսակի ընտրության հնարավորությանը, չի խթանում պարբերաբար պարապմունքների նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորումը: Հենց այդ պատճառները նվազեցնում են ուսումնա-դաստիարակչական գործընթացի արդյունավետությունը: Դրա հետ մեկտեղ, պետք է համաձայնել, որ առկա են նաև մեթոդական բնույթի հիմնախնդիրներ՝ ֆիզիկական կուլտուրայի դասերը կողմնորոշված են շարժողական հմտությունների ուսուցմանը և առողջարարական-ժամանցային բնույթի ծանրաբեռնմանը: Մինևույն ժամանակ ապացուցված է, որ օրգանիզմի ադապտացիոն հնարավորությունները բարձրանում են պարբերաբար ու համակարգված պարապմունքի դեպքում:

Սակայն, այդ ամենի հետ մեկտեղ, հայտնի է, որ ֆիզիկական դաստիարակության առավել տարածված ձև է մնում ֆիզիկական կուլտուրայի դասը: Դպրոցական ֆիզիկական դաստիարակության իրականությունը կայանում է նրանում, որ երեխաների հիմնական զանգվածը, որպես կանոն, բացի ֆիզիկական կուլտուրայի պարտադիր դասերից չեն զբաղվում որևէ շարժական ակտիվությամբ: Այսպես, հետազոտված տվյալների համաձայն, սպորտային պարապմունքներում ներգրավված են Հայաստանի դպրոցականների մոտ 4-5%: Ուստի ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչները պետք է առավելագույն արդյունավետությամբ օգտագործեն այս կազմակերպչական ձևը: Այստեղ գերիշխող է հանդիսանում այն սպորտային ուղղությունը, որի արդյունավետությունն ապացուցված է մի շարք հետազոտություններում: Վերը նշվածում մեզ, ակնհայտորեն, հաջողվեց ցույց տալ, որ այդ հիմնախնդրի լուծման գործում գերիշխում է

Ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացի «սպորտայնացումը» կու՛ն սպորտային ուղղվածությամբ դաստիարակումը: Այստեղ գլխավորը որևէ մարզաձևով պարապելուն ուղղորդելն է՝ հաշվի առնելով ընտանիս դպրոցականների շահերը: Սպորտային կուլտուրայի տարրերի ներթափանցումը ֆիզիկական կուլտուրայի մեջ աայմաններ է ստեղծում դպրոցականների ֆիզիկական պատրաստության ակտիվացման և աշխուժացման համար: Մեթոդորանական իմաստով այդպիսի մոտեցումը նշանակում է առաջին հերթին սպորտային պատրաստության սկզբունքային առանձնահատկությունների որոնման անհրաժեշտություն, որի գաղափարը ոչ մեկի կողմից չի բացառվում, կարող է և պետք է օգտագործվեն ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում:

Ուստի կարելի է պնդել, որ վերջին տարիներին ֆիզիկական կուլտուրայի ֆենոմենի հետ մեկտեղ առաջանում ու զարգանում է սպորտի ֆենոմենը, ձեռք բերելով ինքնուրույն կարգավիճակ: Սպորտն անկասկած ունի դաստիարակչական արժեք: Մի շարք մասնագետներ դիտարկում են սպորտն՝ իբրև «հնավորության դպրոց», «կամքի դպրոց», «արդար խաղի դպրոց», «հույզերի դպրոց» և այլն՝ այսպիսով հաստատելով սպորտի բազմազան արժեքները: Մասնագետները (համարում են, որ սպորտի ֆենոմենը ունի հզոր սոցիալացնող ուժ, այստեղ դրսևորվում են այդպիսի կարևոր արժեքները, ինչպիսիք են հաջողության հնարավորության հավասարությունը, հաջողության հասնելը, հաղթանակին ձգտելը: Այսպիսով, մեկ անգամ ևս հարկավոր է նշել, որ ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացման հիմնական գաղափարը կապված է սպորտային կուլտուրայի տարրերի՝ ֆիզիկական կուլտուրայի մեջ ներթափանցման հետ: Վերջինը ենթադրում է դպրոցականների ֆիզիկական պատրաստության ակտիվացումը, սպորտային կենսակերպի ձևավորումը, որը ուղղորդված է առողջության ամրապնդման լավագույն մակարդակի, շարժողական կարողությունների պահպանման, հոգևոր կատարելագործման վրա: Այս հիմնախնդրում գոյություն ունեցող գիտահետազոտական աշխատանքները, բավերտրվում մանկավարժական-մարզչական աշխատանքի և որպես սպորտի վարպետի՝ սեփական փորձի վերլուծության ու քնդհանրացման հիման վրա, մշակվեց սպորտային ուղղվածությամբ ֆիզիկական դաստիարակության մանկավարժական մոդելը և սպորտայնացված

Ֆիզիկական պատրաստության ուսումնական ծրագիրը խաղային մարզաձևերի օրինակով: Բացի դաս-մարզումներից, ուսումնական պլանում նախատեսված է և կազմակերպվում է ուսումնական ճամփորդություններ, տարբեր սպորտային միջոցառումների դիտում, հանդիպում մարզաշխարհի ճանաչված մարզիկների հետ, այցելություն սպորտի պատմության թանգարան, արշավներ, տարբեր լեռնագագաթների հաղթահարում, ուսումնամարզական հավաքներ և ռազմամարզական բանակումներ: Անցկացվում է ներկրթահամալիրյան մարզական խաղեր՝ ֆուտբոլ, բասկետբոլ, վոլեյբոլ, հանդբոլ, սեղանի թենիս մարզաձևերից և շախմատի, մարմնամարզության ու լողի առողջարարական միջոցառումներ: Մարզական խաղերի ամփոփումից հետո, լավագույն արդյունքներ ցույց տված աշակերտները ընդգրկվում են կրթահամալիրի հավաքական թիմերում և մասնակցություն ունենում համայնքային, քաղաքային և հանրապետական մրցումներին, որտեղ ակնհայտ մարզական հաջողությունների են հասնում վերը նշված մարզաձևերի ակումբների սովորող մարզիկները:

Դպրոցականների ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացման մանկավարժական մոդելը և ուսումնական ծրագիրը

Մանկավարժական մոդելի հիմնական նպատակն է սովորողների առողջության ամրապնդումն ու նպաստումը նրանց բազմակողմանի և ներդաշնակ զարգացմանը: Այն նախատեսում է պատրաստության համապատասխան կողմերը, ուսումնամարզական պարապմունքների կազմակերպման ձևերը և մանկավարժական վերջնական արդյունքի գնահատումը: Վերջին հաշվով, դպրոցականները պետք է ձեռք բերեն շարժողական ու տեխնիկական պատրաստվածության բավարար մակարդակ, ունենալ բարձր մոտիվացիա ընտրած մարզաձևի պարապմունքներին, մրցումների մասնակցության փորձը: Խոսելով կրթական ծրագրի մասին ընդհանրապես, հարկավոր է նշել, որ դա այն փաստաթուղթն է, որտեղ պետք է հաստատվի գիտելիքների ծավալը, որ անհրաժեշտ է ձեռք բերել տվյալ առարկայով, այն շարժական կարողությունների ու հմտությունների ծավալը, որ ենթակա է ձևավորման: Բնականաբար, յուրաքանչյուրծրագիր նորմատիվ

փաստաթուղթ է հանդիսանում կոնկրետ կրթական հաստատության համար:Ֆիզիկական կուլտուրայի դասերի, արտադասարանային սեկցիոն պարապմունքների և այլ ծների կրճատումը, դպրոցական հասակի երեխաների շարժողական ակտիվության անբավարար ծավալը, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի ոլորտում կրթության ցածր մակարդակը հիմք հանդիսացան «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրում խաղային մարզաձևերի /բասկետբոլ, վոլեյբոլ, հանդբոլ, ֆուտբոլ, սեղանի թենիս/ օրինակով ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացման մոդելի ծրագրի ու բովանդակության մշակման համար:

Ընդ որում, ենթադրում ենք, որ ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացված գործընթացի կազմակերպման համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև սպորտի այս կամ այն մարզաձևի, այդ թվում նաև՝ ընտրված մարզաձևի նկատմամբ սովորողների հետաքրքրությունները:Սույն ուսումնական ծրագրի մշակման ժամանակ պարտադիր կերպով հաշվի են առնվել զարգացման տարիքային ու սեռային առանձնահատկությունները, ֆիզիկական ու շարժական պատրաստվածության աստիճանը, դեռահաս դպրոցականների զարգացման մորֆոլոգիական ու ֆիզիոլոգիական գործոնները:Ծրագրի բովանդակությունը նույնպես համապատասխանում է ֆիզիկական կուլտուրայի ու սպորտի մասին գիտության հենքային դրույթների պահանջներին: Քանի որ ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացի սպորտայնացումն իրականացվում է խաղային մարզաձևերի օրինակով, ուսումնական ծրագրի բովանդակությունը մշակելուց հետոել ենք մանկապատանեկան մարզադպրոցների համար բասկետբոլի, հանդբոլի, ֆուտբոլի, վոլեյբոլի, սեղանի թենիսի ծրագրերին:Ուսումնական ծրագրում հատուկ ուշադրություն, բնականաբար, դարձվել է համապատասխան դասարաններում մարզաձևերի խորացած ուսուցմանը՝ գրականության մեջ առկա առաջարկությունների օգտագործմամբ:

Եզրակացություն

Սեր Ա այլ հեղինակների վրդմից կատարված գիտական հետազոտությունների արդյունքները վկայում են, որ Ֆիզիկական դաստիարակության սպորտայնացումը հզոր միջոց է ներգրավելու դպրոցականներին՝ պարապելու ընտրած մարզածևով, ընդլայնելու ուսուցման և դաստիարակության տեսական և ճանաչողական բաղադրամասերը: Սպորտայնացումը հանդես է գալիս որպես նախագիծ, որը թույլ է տալիս դպրոցական սպորտին տալ կրթական հետազիծ, ինչն էլ կարող է ապահովել մեր երկրի օլիմպիական հերթափոխի համալրումը: Ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացի սպորտայնացումը պետք է հաշվի առնի հետևյալ փուլերը՝ մարզածևովի ընտրություն՝ բաց հետաքրքրությունների, դպրոցականների ֆիզիկական վիճակը դիագնոստիկա, մարզման ծրագրի մշակում, առավել համապատասխան միջոցների ընտրություն, բեռնվածության չափավորում, կանոնավոր մշտադիտարկում և սովորողների առողջական վիճակի հսկողություն:

Կարծում ենք, որ կրթական ուղղվածությամբ դպրոցական դասերը պետք է լրացվեն ֆիզկուլտուրային-մարզական գործունեության կազմակերպման սեկցիոն ձևերով: Այդպիսի պարապմունքները պետք է ունենան մարզումային նշանակություն և ուղղված լինեն դպրոցականների օրգանիզմի ֆունկցիոնալ հնարավորությունների բարձրացմանը:

Ինչպես նաև, որպես այրնտրանքային տարբերակ առաջարկում ենք դպրոցական ուսումնական գործընթացում (իմնականում ավագ դպրոցում) ներդնել «Սպորտային կուլտուրա» առարկան:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Ավանեսով Է. Յու., Դպրոցականների շարժողական պատրաստվածության մարզական ուղղվածության մեթոդիկան, թեկն. առեն, սեղմագիր, Երևան, 2014, 22 էջ:
2. Մկրտչյան Թ. Լ., Դպրոցականների շարժողական պատրաստության մեթոդական պայմանները ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում, թեկն. առեն, սեղմագիր, Երևան, 2016, 22 էջ:
3. Николаев М.Е., Спорт и здоровье детей // "Педагогика", 2010, N 4, с. 3-10.
4. Фролов А.И., Поведенческие факторы здоровья детей и подростков//Физкультура: В.О.Т., 2007, N 3, с. 9-12.
5. Саркисян С., Здоровье детей не только моральная, но и финансовая категория// "Голос Армении", 2010, 2 апреля.
6. Пономарев В.В., Педагогические технологии физкультурного образования: Автореф. дисс., д-ра п.н., Москва, 2004, 52 с.
7. Лубышева Л.И., Спортивная культура в школе. Москва: НИЦ Теория и практика ФК, 2006, 174 с.
8. Бальсевич В.К., Спортивный вектор физического воспитания в российской школе. Москва: НИЦ "Теория и практика ФК", 2006, 112 с.
9. Deker, R., Sportunterricht in West-Europa // "Sport-unterricht", 1992, N 12, ss. 507-815.
10. Luka, A., Gimnastika in skola. Tasi Universiteetat, Al. J. Guzza, 1993, 132 p.

Մեքսիկական արքայազնի ճամբարական Նիդերլանդներ
5 բնակիչ արքայազնի Նիդերլանդներ, Երևան, արքայազն
Երևան (0,5 ժամ)

Մեքսիկական արքայազնի ճամբարական Նիդերլանդներ
5 բնակիչ արքայազնի Նիդերլանդներ, Երևան, արքայազն
Երևան (0,25 ժամ)

Մեքսիկական արքայազնի ճամբարական Նիդերլանդներ
5 բնակիչ արքայազնի Նիդերլանդներ, Երևան, արքայազն
Երևան (1 ժամ)

Մեքսիկական արքայազնի ճամբարական Նիդերլանդներ
5 բնակիչ արքայազնի Նիդերլանդներ, Երևան, արքայազն
Երևան (0,25 ժամ)

Մեքսիկական արքայազնի ճամբարական Նիդերլանդներ
2 ժամ
